РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.
"СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 Grand St., Jersey City, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA"
("LIBERTY")
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 Grand St., Jersey City, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза — "SVOBODA" — Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXVII. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., ВІВТОРОК, 21-го СІЧНЯ 1919. Ч. 8. VOL. XXVII. JERSEY CITY, N. J. TUESDAY, JANUARY 21, 1919. No. 8.

КИЇВ В РУКАХ БОЛЬШЕВИКІВ.

Др. ІЗИДОР ГОЛУБОВИЧ ІМЕНОВАНИЙ ПРЕМІЄРОМ ЗАХІДНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ РЕПУБЛИКИ.

Делеґація аліянтів у Львові в ціли полагодженя українсько-польського спору.

Замордоване большевицьких провідників, Лїбкнехта і Рози Люксенбурґ.

ВІСТИ З УКРАЇНИ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on January 20, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

БОЛЬШЕВИКИ ЗАНЯЛИ КИЇВ.

Українське правительство зістало повалене.

ЖЕНЕВА, 20. січня. — **КИЇВ НАХОДИТЬ СЯ В РУКАХ БОЛЬШЕВИЦЬКИХ ВІЙСК, ЯКІ ПОВАЛИЛИ УКРАЇНСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО,** як се доносить телеґрама з Праги.

БОЛЬШЕВИЗМ ЗАГРОЖУЄ УКРАЇНСЬКОМУ ДИРЕКТОРІЯТОВИ.

Між Петлюрою і Винниченком мало прийти до незгоди.

ВАРШАВА, 17. січня. — Вісти доносять, що Українці є готові приймити якінебудь услівя, бо вони є вже умучені боротьбою з Поляками, а крім того грозить їм внутрішна дизорґанізація зі сторони большевизму. **Большевизм грозить упадком Петлюри, члена директоріяту і головного команданта української армії селян.**

Звісним є, що між Петлюрою а другим членом директоріяту, Винниченком, панує незгода. Заповідають, що Винниченко утворить небавом нове українське правительство, але його істноване буде дуже непевне задля змагаючого ся большевизму, який становить небезпеку для режіму Винниченка. Після загальних міркувань большевизм візьме остаточно гору.

На чолї большевицького режіму на Україні мають станути: п-ні Бош, Пятаков і Коцюбинський. П-ні Бош була перед роком міністром для внутрішних справ. Вона походить з німецької родини з Харкова.

ПЕТЛЮРА ПРИВЕРНУВ ВСІ ПОСТАНОВИ ПРАВИТЕЛЬСТВА ДАВНОЇ НАРОДНОЇ РЕПУБЛИКИ.

Всї закони і зарядженя гетьмана Скоропадського уневажнено.

Польська часопись „Курієр Цодзенни" з 15. грудня доносить, **що нове революційне правительство Петлюри знесло уряд гетьмана, уневажнило всї закони і зарядженя, видані гетьманом, та привернуло всї закони і зарядженя, видані давним правительством Української Народної Републики.**

Правительство видало також відозву в справі орґанізованя оборони, щоби не допустити до погромів проти Жидів, які прийшли з помочию галицьким Українцям в боротьбі з Поляками.

ЗМІНА В ГАЛИЦЬКІМ ПРАВИТЕЛЬСТВІ.

Др. Ізидор Голубович іменований премієром на місце д-ра Костя Левицького.

Краківська „Нова Реформа" з дня 13. грудня доносить, ЩО ДР. КОСТЬ ЛЕВИЦЬКИЙ, ПРЕЗИДЕНТ КАБІНЕТУ ЗАХІДНО-УКРАЇНСЬКОЇ РЕПУБЛИКИ, УСТУПИВ. ПРАВИТЕЛЬСТВО ІМЕНУВАЛО ЙОГО НАСЛІДНИКОМ Д-РА ІЗИДОРА ГОЛУБОВИЧА.

(Др. Ізидор Голубович, адвокат з Тернополя, був заступником голови Народного Комітету. Будучи членом національ-демократичної партії, був він провідником її радикального крила).

АМЕРИКАНСЬКА ДЕЛЕҐАЦІЯ ВИЇХАЛА ДО ЛЬВОВА.

Має на цїли полагодити спір між Українцями і Поляками.

ВАРШАВА, 17. січня. — **Полковник Ґров, який стоїть на чолї американської делеґації в Польщі, виїхав вчера з Варшави до Львова, де ситуація значно поправила ся. Разом з ним виїхали також англійські і француські офіцири. ВОНИ МАЮТЬ ЗА ЗАДАЧУ ДОВЕСТИ ДО РОЗЕМУ МІЖ УКРАЇНЦЯМИ І ПОЛЯКАМИ, щоби в сей спосіб звільнити польські війска і перенести їх на північ в цїли эдержаня большевицької повени, яка загрожує Польщі зі сторони Росії.**

В НІМЕЧЧИНІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on January 20, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

ЗАМОРДОВАНЕ ЛЇБКНЕХТА І РОЗИ ЛЮКСЕМБУРҐ.

Лїбкнехта застрілено, Розу Люксембурґ злінчувала товпа.

БЕРЛІН, 16. січня. — **Нині проголошено урядово, ЩО Д-РА КАРЛА ЛЇБКНЕХТА І РОЗУ ЛЮКСЕМБУРҐ УБИТО.**

Коли вчера розійшла ся вістка, що Лїбкнехт і Роза Люксембурґ находять ся в готелю Еден, товпа згромадила ся довкола готелю і розпочала на нього напад, заки могли прибути війска.

Товпа пірвала Розу Люксембурґ, збила її до без притомности і вкинула до автомобіля, який мав відвести її до вязниці. Товпа здержала однак небавом автомобіль і якийсь мущина вискочив на віз і вистрілом з револьвера в голову завдав Розї Люксембурґ смертельну рану. Відтак стягнено її тіло на землю і волочено улицями. Тіла її не найдено доси. Припускають, що вкинено його до каналу.

В тімсамім часї в другім автомобілю, окруженім жовнїрами і офіцирами, везено д-ра Лїбкнехта до вязниці Моабіт. Коли автомобіль переїздив через Тірґартен, тріснуло ґумове колесо. Лїбкнехта випроваджено з автомобіля і офіцири хотїли наймати другий автомобіль. Міжтим Лїбкнехт хотів утечи. За утікаючим віддали жовнїри кілька стрілів. Один з них ранив Лїбкнехта смертельно.

Независимі соціялісти складають вину за замордоване Лїбкнехта на правительство.

ЛОНДОН, 18. січня. — Независимі соціялісти в Берлїні **твердять, що др. Карло Лїбкнехт, якого убито в четвер, не утікав, але його застрілила патруля офіцирська, маючи відповідну до сього інструкцію, як се доносить телеґрама з Копенгаґен.**

Радикальний берлїнський орґан „Фрайгайт" складає всю вину на правительство і взиває всїх робітників до загального страйку.

Вибори до установчих зборів відбули ся.

ЛОНДОН, 19. січня.) — До поважних заворушень прийшло нині підчас виборів послів до німецьких установчих зборів, як се доносить телеґрама з Копенгаґен.

В Липску проголошено загальний страйк і місто опинило ся без води і ґазу.

Вістка про замордоване большевицьких провідників, д-ра Карла Лїбкнехта і Рози Люксембурґ, зробила глибоке враженє по провінціональних містах і довела декуди до поважних заворушень та боротьби.

При виборах положене соціялістів більшости було корисне, бо, маючи у своїх руках правительство, мали до своєї розпорядимости всї державні будинки. Всї відозви друкували вони в державних друкарнях і роздавали їх поміж нарід урядниками, жовнїрами, а навіть лїтаками.

Провідники буржуазійних партій є однак певні, що вони здобудуть значну більшість. Вони числять на жіноцтво, в надії, що воно своїми голосами допомогло вибрати кандидатів християнсько-народної партії, яка давнійше була звісна під назвою партії клерикальної.

СПРАВА ПОЛЬЩІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on January 20, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

ПАДЕРЕВСКІ НА ЧОЛЇ ПОЛЬСЬКОГО КАБІНЕТУ.

ВАРШАВА, 17. січня. — **Іґнац Ян Падеревскі зістав іменований премієром Польщі і утворив нове правительство на місце кабінету Морачевского, якого уступлене урядово проголошено.**

Новий польський кабінет.

ВАРШАВА, 19. січня. — В склад коаліційного кабінету Падеревского входять слїдуючі особи:

Падеревскі — премієр і міністер загр. справ.

Войцеховскі — міністер внутрішних справ.

Гонка — міністер торговлї.

Енґліх — міністер фінансів.

Янїшевскі — міністер публичного здоровля.

Ебергард — міністер зелїзниць.

Лїнде — міністер почти і телеґрафу.

Пшесмицкі — міністер штуки.

Янїцкі — міністер рільництва.

Івановскі — міністер праці.

Мінкевіч — міністер поживи.

Супінскі — міністер справедливости.

Прухнїк — міністер публичних робіт.

Лиш три послїдні були членами в соціялістичнім кабінетї Морачевского.

Нове правительство постановило скликати установчі збори на день 9. лютого.

Першим зарядженем нового правительства є покликане до військової служби мущин з кляси 1898 р.

Програма Падеревского.

ВАРШАВА, 17. січня. — Іґнац Падеревскі, приймаючи уряд премієра, видав проклямацію до польського народа, в якій між инцим говорить:

„В хвилї небезпеки ніхто не має права усувати ся від служби для своєї держави. В демократичній державі можуть рядити лише такі люди, котрі є послушні народови. Нове правительство не буде складати ся з одної партії. Заявляємо дальше, що для осягненя польської републики треба вважати ся союзниками аліянтів.

„Наша програма є слїдуюча:

„1. Скликанє парляменту.

„2. Оборона границь.

„3. Поміч для працюючих кляс.

„4. Забезпеченє поживи і инших матеріялів.

„5. Відбудованє фабрик.

„6. Управильненє фінансів і запевненє внутрішних і заграничних позичок.

„7. Привернене ладу".

Лише радикальні соціялісти противлять ся Падеревскому.

ВАРШАВА, 17. січня. — Польськеське правительство, на чолї котрого стоїть Падеревскі, зістало відай признане всїми партіями з виїмкою радикальних соціялістів, які грозять загальним страйком на случай, коли би правительство Падеревского ходїло задержати власть аж до часу скликаня установчих зборів, які мають відбути ся в половині лютого.

В новім кабінетї є заступлена більша часть партій з німецької, російської і австрійської Польщі. Банкирі з Позnaня дають новому правительству до диспозиції 100,000.000 марок.

Вибори до установчих зборів назначені на день 26. січня.

ПАРИЖ, 17. січня. — **Перші польські установчі збори назначені на день 26. січня. Населене Польщі має вибрати 425 делеґатів на установчі збори, які відбудуть ся дня 10. лютого у Варшаві.**

У виборах візьмуть участь мущини і женщини, у віці понад 21 років, без огляду на образоване і маєток.

При виборах буде примінена система пропорціональности, даючи змогу й меньшостям вибрати своїх представників. Виборчий округ буде обіймати 50.000 мешканців. На російську Польщу припадає 142 делеґатів, на німецьку 112, на Шлеск 8, а на Галичину 163.

Вибори у східній Галичині є неможливі до переведеня з причини війни з Українцями, але тимчасово вибере західна Галичина повне число делеґатів.

Населене Польщі складаєть ся зі 68% римо і греко-католиків 18% протестантів, 15% Жидів і 4% маґометан. Нова конституція не буде робити ріжниці між народами анї між віроісповіданями.

(Продовжене на стороні 5-тій)

СПРАВА МИРА.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on January 20, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

ОТВОРЕНЄ ПЕРШОГО ПОВНОГО ЗАСІДАНЯ МИРОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ.

Справа утвореня „ліґи народів" буде предметом найблизшого засїданя.

ПАРИЖ, 18. січня. — **Перше формальне засїдане мирової конференції отворено з великою урочистостию нині о 3-тій годині пополудни в салї міністерства загр. справ.**

Нарадами проводить француський премієр Клемансо.

На нарадах були присутні мирові делеґати аліянтів і їх союзників з виїмкою полковника Гавза, якому лїкарі заборонили ще виходити з готелю.

Премієр Клемансо заповів, що справа утвореня „ліґи народів" буде першим предметом нарад на найблизшім повнім засїданю мирової конференції.

Наради отворив француський президент, Поанкаре, повитанем делеґатів. Делеґати вислухали його промови стоячи. По промові Поанкаре сейчас опустив салю.

Опісля президент Вілсон поставив внесене, щоби делеґати іменували премієра Клемансо постійним президентом мирового конґресу. Внесенє поперли англійський премієр, Ллойд Джордж, і італійський міністер загр. справ, Соніно. Делеґати ухвалили внесенє одноголосно. Клемансо обіймив провід в нарадах і виголосив довшу промову, головно в справі утвореня „ліґи народів".

Німецьке правительство іменувало 5 мирових делеґатів.

ЦЮРІХ (Швайцарія), 17. січня. — Баварські часописи доносять, що німецьке правительство іменувало слїдуючих пятьох делеґатів на мирову конференцію в Парижи:

Матіяс Ерцберґер, провідник центра і голова делеґації, яка заключила перемире.

Ґр. Брокдорф-Ранцав, міністер загр. справ.

Князь Лїхновскі, бувший німецький амбасадор в Лондонї.

Ґр. Ґеорґ Арко.

Карло Кавтскі (соціяліст), бувший заступник міністра заграничних справ в кабінетї Еберта.

Смерть або заслане для Вільгельма і його сина.

ПАРИЖ, 19. січня. — Як доносять з урядових кругів, всї держави, великі і малї, заявили ся за судом над бувшим цісарем Німеччини. Ріжниці заходять однак щодо кари на случай, коли би суд признав його винним. Франція і Бельґія заявили ся за покаранем бувшого цісаря і кронпринца смертию. Однак треба намяти ся, що остаточною спільною ухвалою буде заслане обох в сторони о лихім клїматі і під тяжкими услівями.

12½ біліона долярів відшкодованя для Франції і Бельґії.

БЕРЛІН, 17. січня. — Маршалок Фош на переговорах в справі продовженя перемиря, які відбули ся в Твір, зажадав від Німеччини 12.500,000.000 долярів, як се мав заявити Ерцберґер, голова німецької делеґації.

З тої суми 7½ біліона долярів має одержати Франція за знищеня, які зробили Нїмці в північній Франції, а Бельґії 5 біліонів долярів.

Яко запоруку, що Німеччина заплатить повисшу суму, аліянти жадають відданя їм під їх контролю німецьких зелїзниць і лїсів.

Пляновано замах на житє Вілсона, Клемансо і Ллойда Джорджа.

ЖЕНЕВА, 19. січня. — Полїція в Льозані увязнила кільканайцять німецьких і російських большевиків. Сказано, що при увязнених найдено підроблені пашпорти та що вони були в дорозї до Парижи.

Льозанська часопись „Ґазет" пише:

„Увязнені большевики плянували замах на житє премієра Клемансо, президента Вілсона і премієра Ллойда Джорджа. Замах був уложений при помочи німецького золота".

В РОСІЇ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on January 20, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

Большевики старають ся о признане їх правительства.

ЛОНДОН, 18. січня. — Большевицький міністер загр. справ Літвінов зробив цїлий ряд предложень в імени савєтського правительства за посередництвом висланих послів з нагоди отвореня мирової конференції, як се доносить „Івнінґ Стандард".

Жадне з тих предложень не є на стільки поважне, щоби француське або англійське правительство звернуло на них свою увагу.

Головним услівем большевицьким є полишене в Росії большевицького режіму з амнестією за всї злочини, поповнені в його імени. Большевики ставлять також яко услівє признане конфіскати майна законним зарядженем.

"SVOBODA" (LIBERTY)
The Ukrainian newspaper published three times a week: Tuesday, Thursday, and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ESTABLISHED 1893

JOSEPH STETKEWICZ, Chief editor.
ANDREW SAWKA, Business manager.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of October 3, 1917, authorized, July 31. 1918.

SUBSCRIPTION:		ПЕРЕДПЛАТА:	
United States		в. Злучених Державах:	
1 year	$3.00	на рік	$3.00
6 months	$1.75	на пів року	$1.75
3 months	$1.00	на 3 місяці	$1.00
to Jersey City and to foreign countries:		В місті Jersey City і за границю:	
1 year	$3.50	на рік	$3.50
6 months	$2.00	на пів року	$2.00
3 months	$1.25	на 3 місяці	$1.25
Single copy 3 cents.		Поодиноке число 3 центи.	

За кожду зміну адреси платить ся 10 центів.

Адреса: SVOBODA, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Число телефону 498 Montgomery.

Всї моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу "Svoboda".
При висиланю замовленя належить долучити моні-ордер або чек.

За всї оголошеня поміщувані в „Свободі" редакція не відповідає.

Величавий Народний Зїзд.

Народний Зїзд відбув ся в Ню Йорку в днях 16. і 17. с. м., як можна було сподїватись, величаво.

Делєгатів прибуло около 650, які заступали більше ніж 100 місцевих У. Н. Комітетів і сотки українських товариств. Загалом, делєгати були із 17 стейтів Злучених Держав.

Наради вели ся спокійно і дуже поважно та серед піднесеного настрою. Видно було єдність і щиру охоту посьвятити працї, труду і жертв для старого краю.

Кождий з Українців і з Українок, що були на Народнїм Зїзді, признає, що ще не було в Злучених Державах такого чисельного і поважного конгресу, в якім були би заступлені всї українські громади навіть з найдальших сторін американської республики.

Всї делєгати і делєгатки були одушевлені, а єдність і однодушність виявила ся найкраще в часї виборів, коли то одноголосно вибрано наново давну екзекутиву У. Н. Комітету, а також коли делєгати і делєгатки з поодиноких стейтів в короткім часї і в повній згоді порозумілись щодо вибору членів У. Н. Комітету зі своїх стейтів, на що цїлий Народний Зїзд також згодив ся однодушно і приняв одноголосно всї предложені лісти з поодиноких стейтів. Цїла Управа У. Н. Комітету складаєть ся з 31 членів, а екзекутиву його творить 5 членів. Крім того Народний Зїзд ухвалив право У. Н. Комітетови кооптувати (добирати) нових членів до Управи У. Н. Комітету, аби були в нїй заступлені і такі українські громади, які доси були ще не заступлені.

Слід ще згадати, що і вечірна манїфестація в минулий четвер в Ню Йорку випала також величаво. Понад 2.000 гостий виповнили простору галю в Купер Юніон по береги. Бесїди Американців, конгресмена Джеймса А. Геміла, бувшого сенатора Квіна і адвоката Кернса, а також промови українські, о. Максима Кінаша з Філядельфії і о. Миколи Струтинського з Шікаго, принято дуже горячо і з великим запалом. В галї без настанку роздавались грімкі оплески.

На Народнїм Зїзді, а також і на манїфестації, принято резолюції, які зараз переслано до президента Вілсона в Парижи.

Ширше і докладнїйше про хід нарад Народного Зїзду і про манїфестацію дізнають ся наші читачі зі звітів, які в сих днях головний офіс У. Н. Комітету передасть до часописий.

АДРЕСА
Української Народної Ради у Франції до президента Вілсона.

Професор Федір Савченко, голова У. Н. Ради у Франції, прислав нам отсю адресу, яку ся Рада передала президентови Вілсонови дня 14. грудня 1918:

ADDRESS
OF THE UKRAINIAN NATIONAL COUNCIL
TO MR. WOODROW WILSON
President of the United States of America.

Sir,

The Ukrainians living in France welcome your arrival in Europe with the greatest joy because they see in it the pledge of the salvation of their people and country.

The Ukrainians have been the first of the Slavic peoples to place their confidence in America, the greatest friend of the enslaved peoples of Europe.

In 1915 they sent to ask for your support, to you, the Head of the United States of America, not only for Ukraine but also for Poland, Bohemia, Serbia and the other oppressed nations.

It appeared natural to them to address you with confidence, as your country is antimonarchical and has a very democratic spirit. The oppression in our country has obliged many to leave it, and they have found another home in the United States.

Our traditions and our history have made us the most democratic people of Eastern Europe. We have been the first of the Slavs to revolt and to aspire to republican institutions. The wish of the Ukrainians is to see their country free from all foreign powers.

It is absolutely necessary to have the collaboration of the Allies with the representatives of Ukraine, so as to give confidence to the peasants and to organize the country. They desire also the occupation of Ukraine by the Allied troops, (if possible by the Ukrainians of America), for the defence of their country against the Bolsheviks.

But when the troops arrive at the frontier of Ukraine there must be a proclamation that they will respect the democratic and social conquests of the Revolution in Southern Russia, and that the Ukrainian government will be allowed to settle the agrarian question on democratic principles.

The Ukrainians ask the Allies and the United States:

I. To protect the unity of Ukraine, comprising all the land where the Ukrainian majority is indisputable.

II. To give Ukraine its legitimate place in the future League of Nations and at the Peace Conference.

III. To apply your principles to the Ukrainian cause.

IV. To give full authority to the Ukrainian Constituency (elected on a democratic basis) to decide definitely all questions relating to the future of Ukraine.

With great hopes we address ourselves to you, the noble representative of the Great Nation of America, which has struggled so gloriously to defend the ideal of justice and humanity.

"Will not your powerful voice lift itself to support the just cause of our suffering people?

In the name of the Ukrainian National Council in France:

President SAVTCHENKO — Secretary IAKYMTCHUK

December 14, 1918. 218 Boul. Raspail, Paris.

По українськи ся адреса звучить:

АДРЕСА
Української Народної Ради у Франції до п. Вудрова Вілсона, президента Злучених Держав Америки.

Пане Президенте:

Українці, що живуть у Франції, витають Ваш приїзд до Европи з найбільшою радістю, бо вони бачать в нїм запоруку для ратунку їх народу і краю.

Українці були першими серед народів славянських, що поклали свою повну надію на Америку, найбільшу приятельку поневолених народів Европи.

В 1915 роцї вони просили у Вас, голови Злучених Держав Америки, помочі не лише для України, але також для Польщі, Чехії, Сербії та инших поневолених народів.

Для них було се природною річию звертатись до Вас з довірем, бо Ваш край є протимонархічний і дуже демократичного духа. Гнїт в нашім краю спонукав многих покинути його і вони найшли другу хату в Злучених Державах.

Наші традиції і наша історія зробили нас найбільше демократичним народом східної Европи. Ми були першими серед Славян, що збунтувались і стреміли до републиканських інституцій. Бажанем Українців є видїти свій край вільним від усякого чужинецького панованя.

Є абсолютно потрібне, аби аліянти співділали з представниками України, аби селянство мало довіре та щоби можна зорганізувати край. Українці бажають собі також, аби війська аліянтів окупували Україну (як можливо, щоби се зробили Українці з Америки), для оборони їх краю перед большевиками.

Але коли війська прибудуть на границю України, мусить бути видана проклямація, що вони пошанують демократичні і суспільні здобутки революції в полудневій Росії, та що українське правительство буде мати змогу полагодити земельне питане на демократичних засадах.

Українці просять аліянтів і Злучені Держави:

1. Охоронити єдність України, на просторі всїх земель, де є неоспоримо українська більшість населеня.

2. Дати Україні її правне місце в будучій Лїдзї Народів і на мировій конференції.

3. Примінити Ваші засади до української справи.

4. Признати повну власть українському законодатному зборови (вибраному на демократичних основах) рішати дефінітивно про всї справи, що відносять ся до будучности України.

З великим надіями звертаємось до Вас, достойний представнику великої американської нації, яка так славно боролась, щоби боронити ідеал справедливости і гуманности.

Невже би Ви не промовите свого могутного слова, щоб підперти справедливе дїло нашого терплячого народу?

В імени Української Народної Ради у Франції:

Савченко, президент — Якимчук, секретар.

Дня 14. грудня 1918.
218 Boul. Raspail, Paris.

Від У. Н. Ради в Парижи.

Наша редакція одержала отсе письмо від У. Н. Ради в Парижи:

Париж, 22. грудня 1918.

Шановний Добродїю!

З щирою подякою за все те, що Ви і Ваша редакція зробили для нашої Ради, ми шлемо Вам і всім членам нашої Ради в Америці найкрасші бажаня на Новий 1919 Рік.

ЗА УКР. НАР. РАДУ В ПАРИЖИ:
Проф. Ф. Савченко, голова.

P. S. Посилаємо теж копію сеї адреси, котру ми передали президентови Вілсонови. Ф. С.

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ НЕ НАКЛАДАЄ ЖАДНИХ ПОДАТКІВ НА СВОЇХ ЧЛЕНІВ.

Причиною того є се, що У. Н. Союз опертий на сильних основах і може перебути удари, яких не видержать слабі організації, утворені тільки для конкуренції У. Н. Союзови і ратують ся перед упадком податками.

Длятого У. Н. Союз дає найлїпше забезпечене своїм членам, якого не можуть дати слабі організації, котрі виставляють обезпечене своїх членів на ризико.

Ще найменьший другий удар і такі слабі організації вже не виратують ся і податками. Тоді вони мусять упасти, а з ними потерплять і тисячі членів, котрі роками цїлими надармо платили вкладки і податки.

Пора членам слабих податкових організацій застановитись над справою своєю обезпеки і вернутись назад до своєї першої запомогової організації — Українського Народного Союза.

В недолї пізнаєть ся найлїпше правдивого приятеля, тож коли У. Н. Союз в минулій недолї, підчас інфлюенційної пошести, показав ся найлїпшим приятелем своїх членів, бо родинам померших членів сейчас виплатив посмертне, а на живучих членів не накладає жадних податків, то він є найлїпшим і правдивим приятелем своїх членів і всїх Українців, котрих закликає єднатись під сей народний прапор.

Малі і слабі організації потворено не для добра членів, а для конкуренції У. Н. Союзови і для цїлий партійної політики одиниць.

Коли У. Н. Союз заводив у себе реформу, то ті одиниці кричали: „Ходіть до нас, у нас розмет, не слухайте У. Н. Союза!"

І були такі, що не слухали і казали, що рада У. Н. Союза дорога.

А що тепер показало ся?

Показало ся, що добра рада дорога, але зла ще дорозша! Ті крикливі слабі організації не лише що і в себе мусїли також завести реформи, але упали під першим ударом більших виплат і накладають на своїх членів податки.

А що буде дальше?

Що буде, як ті слабі крикливі організації цїлком впадуть?

Що буде, як тисячі їх членів одного дня лишать ся без запомогових організацій і без забезпеченя для своїх родин?

Що тоді скажуть ті одиниці, що для своїх особистих цїлий або для своєї партійної політики розбивали свою першу організацію?

Їм се байдуже, але члени їх організацій повинні вже тепер над тим поважно застановитись і вернутись до У. Н. Союза, аби в короткім часї, як ті слабі організації попадають, вони не остались цїлком без організації.

Се дїло членів і вони повинні самі над тим подумати, а не оставляти його тим, що вміють тільки накладати податки.

Кождий Українець і кожда Українка

В СІЙ РЕПУБЛИЦІ, повинні безвпинно дбати про се, щоби число передплатників „СВОБОДИ" постійно побільшалось, бо зріст числа читачів „СВОБОДИ" значить — ЗРІСТ ГРОМАДИ СЬВІДОМИХ УКРАЇНЦІВ і УКРАЇНОК, котрі розуміють, що значить стояти за українську народну справу та за загальнолюдську справедливість і демократію. Ся громада — се зорганізована сила на демократичних засадах. Як Ви вірите в сю силу тої многотисячної громади, то старайтесь о ще більший її зріст через приєднуванє нових передплатників. Більша сила принесе більші здобутки для загальної справи і для кождого читача „СВОБОДИ" у поліпшеню часописи.

ЗБИРАЙТЕ І СКЛАДАЙТЕ ЖЕРТВИ НА 100-ТИСЯЧНИЙ ФОНД ОБОРОНИ ГАЛИЧИНИ!

Нехай не буде української громади, яка би в тім часї не зложила своїх щедрих жертв на Фонд оборони Галичини!

Нехай не буде нїодного Українця нї Українки, котрі би відмовились дати свій дарунок на Фонд оборони Галичини!

Се дїло всїх нас разом і кождого з нас зокрема — подбати і потрудитись, аби Фонд оборони Галичини скоро досягнув суми 100 тисяч долярів.

Українського народу меньше в Америці ніж польського, але ми повинні розуміти, що коли Поляки щедрі на вшехпольський фонд для агітації проти Українців, то ми повинні бути далеко щедрійші на цїли для оборони свого народу і його краю перед тою агітацією і перед нападами і перед знищенем та руїною!

Глядїм, що наші братя терпіли 5 лїт, як ми тільки здалека про се чули; глядїм, що наші братя тепер житє і майно, одним словом все, що ще мали, поставили на жертвенник остаточного освободженя свого краю зпід соромного ляцького ярма; глядїм, що у них нинї нема вже двох гадок, тільки одна: ПОСЬВЯТА ЗА ВОЛЮ РІДНОГО КРАЮ!

Або воля або не жити! — такий гомін несеть ся нинї по наших знищених селах в Галичинї і на Буковинї. Хто дужий носити оруже, іде відомстити ся у розправі з катом, який його батька або дїда бив ще канчуком, а і по знесеню панщини вважав за худобу і знущав ся над ними; нищив їх економічно і рабував їх праве горожанське.

Хто нинї з нас може спокійно сховатись перед лицем тих героїв, нераз може і малих хлопців, що спішать із сїл ратувати свій край в останній кровавій розправі з катом?

Хто нинї може вагатись, чи подати руку свому братови в Галичинї і на Буковині, що на Різдво снїгами спішить з рушницею на рамени боронити свободу рідного краю, чи відтрутити його своєю рукою?

Хто нинї може мати спокійне Різдво і милий Новий Рік, як чимнебудь не причинить ся на поміч і на оборону свого рідного краю?

Памятаймо се. Памятаймо в сих найблизших днях про рідний край; про братів і сестер, що боронять свого краю перед наїздом ворожих орд, а памятаючи се, складаймо щиро і радо жертви на Фонд для оборони Галичини!

Чеки і моні-ордери треба виповняти так: UKRAINIAN NATIONAL COMMITTEE of U. S., і посилати на адресу касієра У. Н. Комітету, о. Миколи Підгорецького. Адресувати так:

REV. NICHOLAS PIDHORECKY,
22 East Seventh Street, : : : : New York City.

В Ню Йорку, дня 28. грудня 1918.

Український Народний Комітет.

ЧИ Є У ВАШІЙ МІСЦЕВОСТИ ВІДДІЛ У. Н. СОЮЗА?

Як нема, то кождий сьвідомий Українець повинен постарати ся, щоб заснувати його.

До заснованя нового відділу У. Н. Союза потреба на початку не меньше як 6 нових членів.

По близші інформації в справі заснованя нового відділу треба зголошуватись листовно на адресу головного рекордового секретаря У. Н. Союза.

S. MILANOWYCZ
P. O. Box 76. Jersey City, N. J

Купіть собі красний стінний календар на 1919 рік. Сей календар видала „Свобода" і продає його по цїні 15 центів враз з почтовою пересилкою. На сім календари є докладно означені всї гр-кат. сьвята.

ВАЖНЕ ДЛЯ ВП. ПП. СЕКРЕТАРІВ ВІДДІЛІВ У. Н. С.

Сим повідомляєсь Вп. ПП. Секретарів відділів У. Н. Союза, що висилка календарів на рік 1919 для членів Укарїнського Народного Союза вже розпочалась і що в останних днях вислано на адреси ПП. Секретарів посилки календарів для слідуючих відділів:

Дня 4. січня вислано через Амерікен Рейлвей Експрес Ко.: Від. 1, 2, 5, 6, 7, 8, 10, 12, 13, 15, 20, 22, 23, 21, 26, 27, 28, 29, 19, 40, 46, 51, 66, 69, 117, 144, 174.

Дня 15. січня вислано через Амерікен Рейлвей Експерс Ко.: Від. 85, 64, 37, 68, 84, 82, 138, 80, 58, 9, 60, 32, 17, 39, 56, 24, 31, 81, 50, 43, 16, 59, 73, 52, 35, 75, 87, 83, 47, 55, 38, 65, 71, 41, 53, 36, 363, 165, 133, 18, 130, 78, 63, 62, 45, 44, 48, 67, 57.

Дня 18. січня вислано через „парсел пост": 97, 86, 88, 79, 19, 293.

Присім пригадуєть ся ПП. Секретарям дотичних відділів, що вислані на їх адреси календарі є призначені для всїх членів, котрі заплатили по 25 цнт. до У. Н. Союза в місяци грудни.

Просить ся ПП. Секретарів дотичних відділів, щоби одержані календарі роздали членам на найблизшім мітінґу, а на случай неодержаня висланої на їх адресу посилки, зголосились до дотичних урядників почтових і експресових, а колиб оказалось, що посилка затратила ся, належить про се сейчас повідомити уряд У. Н. Союза.

Гол. Уряд У. Н. Союза.

НАФТЯНИЙ ПРОБЛЄМ В МЕКСИКО.

Справа копалень нафти в Мексико стала ся так голосною, що про неї знає і слідить за нею майже цїлий сьвіт. Річ маєть ся в тім, що власники копалень нафти в Мексико є чужинцї, а се — Американцї, Анґлїйцї, Французи і т. п. Колиж по довголїтній революції до власти прийшов ґенерал Каранца, чоловік радикальних поглядів і напрямів, він відразу взяв нафтяну справу під серіозну увагу і довів до того, що мексиканське правительство наложило на власників копалень нафти так високі податки, що вони остаточно рівнають ся конфіскатї. Власники копалень піднесли голосний протест проти постанови мексиканського правительства, а рівночасно віднесли ся до своїх правительств, аби вони забрали в сїй справі голос і сказали своє слово. Анґлїйське правительство, а за ним і правительство Злучених Держав вислали протест до мексиканського правительства проти його акції. Однак правительство президента Каранци заявило у відповіди на протест Анґлїї, що Мексико є самостійною державою і чужі правительства не мають найменьшого права мішати ся у внутрішні справи сеї держави.

З відповідию і з розпорядженем мексиканського правительства згодив ся мексиканський парлямент. Се ще більше загострило справу і здавало ся, що туй-туй прийде до зірваня зносин між Мексиком з одної сторони, а інтересованими державами з другої сторони. Що однак до сього ще доси не прийшло, то треба завдячити се дипльоматії обох сторін. Але справа ще й доси не полагоджена остаточно. Мексиканське правительство обстоює рішучо при своїй постанові, а чужинецькі капіталісти все ще мають надію, що Мексико під напором других держав змодифікує свою постанову. В тій власне надії нафтяні королї американські, канадійські, анґлїйські і французські задумали в останнім часї віднести ся з сею справою аж до мирової конференції, яка має засїдати у Версалю. Думають, що мирова конференція присилує Мексико цофнути або остаточно змінити закон про копальнї нафти.

Обчисляють, що чужинецький капітал, вложений в мексиканські підприємства, виносить округлу суму 2.500,000.000 долярів. Найбільшу суму вложили капіталісти американські, бо аж 1.000,000.000 долярів, відтак англійські 700,000.000 долярів, на третїм місци французькі з 500,000.000 долярів, а вкінци канадійські з 300,000.000 долярів. Сей капітал є вложений головно в копальнї нафти, і через постанову мексиканського правительства йому грозить руїна. І капіталїсти уживають всяких заходів, аби його уратувати. (В)

Наша ґазета є присьвячена робітничій справі. Доля та судьба нашого робітника лежить нам на серци передівсїм. Не дбаєм о зиск, тільки о твоє добро, мученику працї! — Пренумеруйте „Свободу"! („Свобода", число 1-ше, 15. вересня 1893).

Др. Володимир Охримович.

УКРАЇНСЬКІ ПРИПОВІДКИ ПРАВНИЧІ.

I. ПРАВО МАЄТКОВЕ.

(Дальше).

2) Право довгу.

Довг зразу довгий, а потім короткий. — Довг довгий, а віддай — короткий. — Довг довгий, колись буде короткий. — Довг довгий, а прийде — куртий і треба віддавати. — Хоч довг затягнено і на довгий реченець, а раз віддати треба; зразу про затягнений довг довжник не турбуеть ся, здаєть ся йому, що сплата ще далеко, та чим близше до реченця, довг стає важший.

Бувши винним, треба бути і платним. — Зобовязане треба виповнити, довг треба віддати; в тім його єство.

Хто винен, віддати повинен. — Довг треба віддати, а має його віддати той, хто винен; зобовязане треба виповнити, а має його виповнити той, хто зобовязане затягнув.

Не платить богатий, але винуватий. — Той має виповнити зобовязане, на кім воно тяжить, хоч би хто инший лекше міг його виповнити.

Кождий за себе платить. — Без окремої причини (без спеціяльного титулу) — ніхто не обовязаний за другого платити; кождий має сам своє зобовязане виповнити.

Аби заплата, хоч би й від ката. — Ся приповідка має двояке значінє: 1) вірителеви байдуже, хто йому його вірительність заплатить, аби тільки була заплачена; 2) чоловік в потребі найметь ся на роботу хоч би й до ката, аби тільки заробити.

Як більше, то й ліпше. — Коли довжник платить більше, ніж винен, то се вірителеви не шкодить. І взагалі, коли хтось мені дає або чинить більше, то се для мене ліпше, ніж меньше.

Від прибутку голова не болить. — Прибільшене добра не чинить шкоди. Не шкодить, коли чинитьба більша від обовязку.

Давай і сало, аби за моє стало. — Як зобовязаний не може дати того, що належить ся, то повинен в инший спосіб виповнити своє зобовязане, і то так, щоби друга сторона не мала кривди.

Від лихого довжника і полову бери. — Лихий, злий довжник = такий довжник, що нічого не має або замало має, щоби всі довги поплатити; є невиплатний довжник; від невиплатного довжника треба приймити меньшу заплату і загалом гіршу чинитьбу.

Довг, чим довше лежить, тим більше росте. — Бо відсотки наростають.

Чужий шелюг — вовк голодний, десять своїх зїсть. — На оплату відсотків від довгів (а також і коштів) мусить довжник деколи в десятеро доложити з власного маєтку.

У гроша лиця нема. — Значить: 1) гроші — річ змінна, індивідуально неозначена; 2) з вигляду гроший не можна пізнати, до кого вони належать, ані в який спосіб набуті. Гріш не соромить ся ґаньби, яку причинює людям.

Лихий шелюг не загубить ся. — Бо лихого гроша ніхто не хоче брати. Сі приповідки вживають ся також метафорично в приложеню до лихого чоловіка.

То ще тоді діяло ся, як шкіряні гроші на сьвіті були. — Згадка про дуже давні часи, коли шкіри (куниці й инші) були середником товарового обміну, себто сповняли функцію гроший.

Довг від мене не втече. — Значить: я все таки мушу сплатити його; довжник не може односторонно з довгу скинути ся.

Хто припоминає, той допоминає. — Коли віритель пригадує довжникови його довг, то тимсамим упоминає ся о його заплату. Таке упімненє має той наслідок, що довг не забудеть ся і не задавнить ся.

Давного довгу не вспоминають ся. — Наслідком задавненя довг тратить правну силу, погасає; однак задавненє наступає не через сам уплив довгого часу, але через те, що віритель довгі часи не допоминав ся заплати довгу; хто довгі часи не вспоминав ся довгу, той тратить право домагати ся його заплати.

Давний довг лучше нахідки. — Задавнений довг уважаєть ся страченим, пропащим, длятого й прирівнуеть ся до нахідки загубленої річи. Хто дістав заплату задавненого довгу, то ще ліпше щастє йому трафило ся, ніж як би знайшов загублену річ.

Давши слово — держи. — Договір треба додержати; зобовязане, яке повстає з договору, треба виповнити.

Слово речи, а гроші лічи. — Значить: коли заключиш договір, то приготови гроші потрібні для виповненя того договору; прирікаючи заплату, приготови гроші для тої заплати.

Торгуй ся як можеш, але плати ретельно. — Доки ведуть ся торги і договір не є остаточно заключений, кожда сторона є свобідна і може поступити довільно; по заключеню договору обі сторони є вже звязані договором і мусять поступати ретельно т. є. згідно з договором.

Добре слово стоїть за задаток. — Задаток даєть ся на знак заключеня договору і на забезпеченє додержаня договору, але і без задатку сам договір родить зобовязанє і тому вже само „слово стоїть за задаток". Задаток може мати також значінє „відступного"; тоді контрагентови вільно рішити ся на утрату задатку чи там на заплату подвійного задатку і тим способом увільнити ся від додержаня договору; в такім разі задаток ослаблює силу договору і тому „слово лучше задатку".

Слово старше ніж гроші. — „Слово старше ніж гроші" значить = слово важнійше ніж гроші, більше вартне ніж гроші. Чесний, ретельний чоловік воліє стратити гроші ніж зломити слово, бо для него слово більше вартне ніж гроші.

Хто ламає слово, той віру ламає, той душу ламає, той Бога ламає. — Додержанє слова, доповненє договору є постулятом не тільки права, але й етики. Зломанє слова, нарушенє договору є не тільки безправством, але й гріхом.

Слово летить, письмо лежить. — Письмо становить тривкійший і сильнійший доказ ніж слова. Договір заключений на письмі має більшу силу ніж устний.

Що написано, того не замажеш. — Написану грамоту трудно змінити; написаний договір годі відкликати.

Коби згода, буде могорич. — Могорич петь ся на знак заключеня договору. Франко поясняє, що сею приповідкою потішають себе сьвідки, які асистують при тім, як годять ся два противники або покупець з продавцем, бо дійшовши до згоди, вони ставлять почастунок для всїх присутних.

Хто мовчить, той пристає. — Хто не перечить, той мовчки годить ся; мовчалива згода є таксамо важна, як і висловлена.

Обмила не заплата. — Неналежна заплата, доконана через похибку, не має правної сили.

Обіцянка, а не данка — дурному радість. — Словна даровизна без дійсної передачі не має правної сили.

Лучше не обіцяти, як слова не додержати. — Бо нема правного обовязку давати обіцянку (приреченє) або заключити договір, але є правний обовязок додержати слово, доповнити договір. Відмова обіцянки — річ дозволена; зломанє договору — безправство.

По обіцянку треба швидкого коня. — Обіцянка (оферта), як довго не є принята другою стороною, може бути відкликана. Тому треба спішити ся її приймити; буває і таке, що вже по заключеню договору треба швидко наставати на його сповненє, бо друга сторона може „розвязати" договір, „скинути ся" з договору.

Не давай тому, хто не просить. — З дарунками і добродійствами не слід накидати ся, бо друга сторона може їх не приймити.

Дарованому коневи не зазирай у зуби. — Хто дарує комусь якусь річ, не відповідає за хиби дарованої річи, тому нема потреби констатувати ті хиби; инакше при продажи тай загалом при відплатній алєнації.

Хто бере, руки й ноги дає. — Хто затягає довг, віддає вірителеви свою свободу, немов би накладав на себе пута, бо відтепер мусить дбати, щоб позбути ся своїх зобовязань. Крім того в давнім праві віритель мав право вязнити довжника, який не віддав свого довгу.

Хто не бере, тому лекше. — Бо не має обовязку віддавати.

Що даш руками, виходиш ногами. — Часто буває так, що віритель мусить богато разів довжника упоминати і до него ходити, поки видобуде зворот позички чи иншої претенсії, а часом і зовсім не видобуде.

Позичив на вічне віддане. — Так говорить 1) про несловного довжника, що проволікає з доповненєм обовязку; 2) про невиплатного довжника, з якого неможливо стягнути довгу; 3) про злодія.

В торзі збрехати не гріх. — В сїй приповідці висловлено погляд, що для контрагентів ретельність стає обовязком аж по заключеню договору, але не в часї переговорів попереджуючих заключене договору.

З дурним ні купити ні продати. — З дурним трудно порозуміти ся щодо условин купна і продажи, а цілком слабоумний не має здатности до правних актів.

Як нема боргу, то нема торгу. — Торговля без кредиту не може розвинути ся; як нема готівки, то можливе є лише купно на кредит.

Дорого не дорого, а поторгувати ся треба. — Висота ціни — річ релятивна, і недорогу ціну можна ще знизити.

Кождий купець свій товар хвалить. — Купецька реклямa, хоч би й пересадна, — річ дозволена.

Кота в мішку не купують. — Річ куповану треба оглянути, заким її купить ся і не купувати на сліпо, бо потому пропало.

У нас таке право: щось купив, то пропало. — Купно, важно й дефінітивно заключене, не може бути односторонно розвязане; ані покупець не обовязаний звертати назад продавцеви товар некорисно проданий, ані продавець не обовязаний звертати покупцеви гроші за товар некорисно куплений.

Мудрий чи глупий, най держить, що купить. — Значить: чи покупець мудрий чи дурний, чи купив добре, чи зле, мусить задержати куплену річ і не може жадати звороту ціни купна, бо раз заключене купно не може бути односторонно розвязане.

Де оком не доглянеш, там калиткою доплатиш. — Значить: хто при купні не огляне добре куповану річ, той може за неї переплатити і на тім купні стратити.

Виділи очи, що купували, — тепер і повилазьте. — Купивши щось некорисно, даремно жалувати, бо вже пропало.

Чи зиск чи страта, єдна заплата. — Условлену ціну купна треба заплатити без огляду на те, чи купно показало ся більше чи меньше корисним.

В купецтві або зиск або втрата. — Характеристика купецьких інтересів, при яких спекулюєть ся на зиск, але рівночасно ризикуєть ся на втрату.

Своя хата, своя правда, а комірщина гірка. — Комірник не не має такого права в чужій хаті, як власник у своїй хаті.

Без заплати нема роботи. — За кожду роботу належить ся заплата. Ніхто не обовязаний дармо працювати. Заплата належить ся за роботу і тоді, коли не була виразно условлена.

Яка заплата (плата), така й робота. — При наймі робітника вартість праці і вартість заплати (зарібної платні) повинні бути рівні.

На чужий труд ласий не будь. — Не годить ся користувати ся чужою працею за дармо.

Наняв ся, як продав ся. — Найми, себто договір між наймитом а господарем, прирівнано тут до договору купна-продажі, мовляв: наймит продає себе (свою працю і свою особу) господареви.

Наймит не по своїй волї ходить. — Він мусить ходити, куди господар велить.

Наймит — то господарський невільник. — Він робить не для себе, а для господаря.

Пан каже — слуга мусить. — Слуга мусить те робити, що йому його господар прикаже.

Служба вольність тратить. — Хто наймаєть ся на службу, той тратить особисту свободу до певної міри, головно в справах своєї служби.

Служба вольности не тратить. — Слуга в справах позаслужбових має повну особисту свободу. — Суперечність, яка заходить між отсею приповідкою а попередною, усуває Франко поясненєм, що попередна приповідка має на увазі відносини службові, а ся приповідка відносини позаслужбові. Можливе однак, що ся приповідка висказує новійший, більше ліберальний погляд, а попередна є висловом давнійшого старосьвітського погляду, — що отже маємо справді до діла з двома суперечними поглядами.

Або грай, або гроші віддай. — При грі в карти грачі дають ставку (вкладку в грошах), о яку грають. Хто перед правильним кінцем гри від гри відступає, тратить право до ставки (вкладки) і повинен звернути те, що вже виграв.

Всї за одного, один за всїх. — Формула солїдарної одвічальности: всі за одного відповідають, а один за всїх відповідає; формула солідарного союза: всї постоять за одного, а один постоїть за всїх.

Два одного не питають. — Формула принципу абсолютної більшости: в спілці, зложеній з трох членів згідна постанова двох спільників обовязує третого спільника без огляду на його згоду. Два спільники, згодивши ся на щось, не питають уже третого спільника, чи й він пристає на тесаме.

Два старші, ніж один. — Меньшість мусить уступити більшости; меньшість мусить приставати на те, на що згодить ся більшість; формула принципу більшости.

Не так шкода, як невигода. — Так говорять про втрату або ушкодженє дуже потрібної хоч і не дуже цінної річи; шкоду треба оцінювати не так по вартости втраченої або ушкодженої річи, як по величині тої прогалини, яка наслідком шкоди настала.

Чия страта, того й гріх. — Коли комусь приключить ся страта або шкода, а нема доказу на те, що то хтось инший спричинив йому сю шкоду, тоді має місце правний здогад, що він сам собі завинив своїй шкоді. „Гріх" означає тут провину (звичайно неувагу або недбайливість), що була причиною шкоди. Хто потерпів страту або шкоду, най не чіпаєть ся других безпідставно, бо „чия страта (шкода), того й гріх" — того й вина.

Не бери ся не за своє діло. — Не підіймай ся такої роботи, до якої ти нездатний; не бери на себе обовязку, який до тебе не належить; не мішай ся до чужих справ.

Де худоба, там і шкода. — Звичайне значінє: де є худоба, там часто буває шкода, бо худобина любить зайти в збіже або в траву призначену до кошеня і наробити шкоди. За шкоду зроблену худобиною відповідає її властитель.

(Дальше буде).

Грицько Коваленко.

МОРЕ.

(Дальше).

Сї заходи привели до того, що писаня по волостях стало двічи більше. І так у нас бувало що разу — бо вже нераз робили ся такі заходи з боку начальства, начинаючи від міністрів, — а писаня по канцеляріях усе більшало.

Тодї саме переписка про море лежала у пятнайцятій волости. По старому порядку треба булоб відіслати її до шістнайцятої волости, а по новому — дали хлопцям списати стільки копій з переписки, скільки було сїл у тїй волости, і розіслали копії усїм сїльським отаманам.

Що воно з того вийшло по всїх селах тої волости — не відомо. А знаю, що в селї Гатцї отаман, маючи наказ виконувати усе безпосередно, скликав громаду у найблизшу неділю— нехай вона розбере, що й до чого.

Село Гатка було мале і вбоге, стояло собі осторонь від великих шляхів, і не було там нї школи, нї церкви. Найписьменнїйший чоловік там сїльський писар, тай той ледви міг позаписувати, подати в книгу та скласти „по формі" громадський приговор.

Як зібрала ся громада, отаман казав писарови прочитати, що там з волости прислано. Вислухавши переписку про розшукане моря, громада довго мовчала.

— То як же, люди добрі, що чинити-мем? — спитав отаман.

— Та вже як ви скажете, пане отамане, поздоров Боже, — відмовив дехто.

Отаман казав би, та не знав що. У нього в голові плутало ся якесь наречене море, що його треба знайти, чи може арештувати, — бо може се так зветь ся якась невідома тварюка — або може панська коняка; одним словом, річ була темна.

— Тут пишеть ся, що треба розшукати море, — пояснив писар.

— Деж воно в нас є? — балакали люди. — Хиба може се про Недру; води там богато, тільки що вся плавом укрита.

— Я скільки зазнаю, — озвав ся старий дїд — то Недра все була Недрою, а нїколи морем не звала ся. Ми ще малі були, то ходили туди чаїні яйця шукати.

— Се щось не так, — промовив хтось — мабуть там не про море написано. Бо деж таки у нас моря шукати?

— Що-ж се я брешу? — озвав ся писар — або не вмію прочитати? Тут так просто написано, слїпий розбере: мислїте-он-мо; ірци-есть-ре, а разом — м-о-р-е.

Писар був чоловік практикований і розумно природив відписати — що попало, напр., що „предписаніє про розиск і викоренене моря громада приняла до виконаня, або до відомости" — тай конець.

Аж тут надійшов до гурту Пилип Крупка, що був у салдатах і бачив не мало сьвіта. Розпитав ся він, про що клопочуть ся, тай мовить:

— Дурні ви, дурні, хахли безмозкі! Настоящі мазепи.

Звісно, як він довгенько служив у салдатах і добув усякої премудрости, то дозволяв собі добродушно посьміяти ся з своїх земляків.

— Дурні ви — мовить — задумали у нашій Гатцї моря шукати. Настояще, справжне море є у городї Севастополї і зветь ся воно Чорне. Як служив я у салдатах, то наш командер було каже до мене: ти Хвилип Крупка, хоч із хахлов, а молодець! — Радий, кажу, старати ся, ваше благородіє. От одного разу ішли ми походом із города Конотопа...

— Та нї, ти скажи, — озвав ся отаман, — бачив ти море своїма очима, чи нї?

— Воно сказати, що так таки своїми очима, наприклад трохи... бачити не довело ся, бо служив я у городї Конотопі, а тільки був у нас старий салдат, Микита Бездольний, і він вважав мене за першого свого товариша, чи на муштрі чи в гульнї; то він було...

Що там далї балакав Пилип Крупка, — громада не дуже прислухувала ся, бо вона чула вже сї оповіданя Пилипові богато разів.

Почали писати громадський приговор, бо се єдина форма, в якій громада може дати відповідь. Приговор був такий:

„1890 року, місяця, дня. Ми низше підписані, громадяни села Гатки, зібрані сього числа на раду громадську, в присутности нашого сїльського отамана і 32 господарів, маючих право голосу у громаді, мали посуждене про розшукане моря; і як оного моря, нї нарицаємого анї простого у нас у селї і на наших землях не знаходить ся і здавна не бувало, а хоча й є болото Недра, то викоренити його не маємо спроможности, бо ми люди вбогі; до того-ж Недру нїяк не можна вважати за море, коли навіть великий став у селї Ярешках не числить ся морем, хоч і подібний до нього. Чутка-ж є, що дійсне море, нарицаємоє Чорним, знаходить ся у городї Севастополї, куди й треба звернути ся у сїй справі. То ми постановили і одноголосно ухвалили: сього приговора відіслати до волостного правленія, в чому і підписуємо ся"...

Чоловіка зо два надряпали свої прізвища; за инших розписав ся писар; отаман „по безграмотству приложив печать", і — готово.

Відіслали се писане до волости. Там се писане попало до тих хлопців, що пишуть „розиски". Один з них почав, не думаючи довго, писати по своїй формі.

„Севастопольському сїльському отаманови, о розшуканю і викоренею там будучого моря, нарицаемого Чорним"...

Але в той час справа повернула ся зовсім у инший бік, і то зовсім несподївано.

Дзень-дзень-дзелень! — Їде земський начальник трояном, з дзвінком.

У волости всї заметушили ся. Аж ось і начальник на поріг...

Спитав писара, чи зменьшила ся переписка з приводу останнїх наказів.

Писар уже задумав тїкати хоч на Амур, бо останними часами так намножило ся писаня, що не сила було його подужити. Та— аби лихо тихо, щоб догодити начальникови, — сказав, що переписка потрохи зменьшуеть ся.

Після того начальник робив ревізію канцелярії. Зайшов і в ту хату, де містив ся сторож і писали малі писарчуки. Йому кинула ся на очи переписка про море. Начальник перечитав приговор селян Гатки, дуже здивував ся і не міг зрозуміти.

— Що се? — спитав він.

Писар побілїв, переглянув переписку, — він сам бачив її уперше. Хвилину він мовчав... Аж у голові його блиснула щаслива думка:

— Переписка почала ся не в нас, а десь у иншій волости, — сказав він.

Почали перечитувати й доконали ся, що все дїло почало ся з вовчківської волости, позаторік, і почало ся з донесеня урядника Повхима Галупи про „утонутіє дворянина Кузьми Чмеля в нарицаемому морю" і т. д.

Писар бояв ся гнїву начальника і пустив ся на хитрощі; почав ще більше заплутувати справу.

— Се щось не дурно — сказав він — тут треба шукати якогось особливого розуміня, тайно сокритої речи... Се не просто море, бо деж воно в нас?

Начальник слухав, аж роззявив рота. Писар глянув на нього і балакав сьмілившійше:

— Тут чи не розуміеть ся море, шкідливе для державного спокою її ладу громадського. Тільки оті селяни з Гатки, через неосьвіченість, не зрозуміли, в чім річ, — куди їм!

Начальник тремтячими з несподїванки руками перегортав зшиток, читав; і як там скрізь правдиве, дійсне розуміне річи було заховане в алєгорії, то й велїв написати до земського начальника того округа, де була вовчківська волость. Треба було секретно розпитати того начальника про цїлу справу, особливо про якогось-там дворянина Кузьму Чмеля.

— Або красше я сам напишу — додав начальник і забрав усю переписку до себе.

Писар знов злякав ся. Він уже думав, що щасливо відбрехав ся, аж тут біда. Жалкував, що вже занадто налякав начальника, передав кутї меду, прибільшив без міри вагу цїлої справи. Красше-б не випускати переписки зі своїх рук, а то невідомо, що з того вийде.

— Насьмілю ся доложити вашому високородію, — почав писар — що як ся переписка, з волї начальства, була доручена волости, то може-б зручнїйше і відіслати з волости до Вовчкова...

Та се не помогло: начальник таки рішив написати сам, зважаючи на вагу справи.

Приїхавши до дому, він не повірив переписки своїй канцелярії, а написав сам до другого начальника, в якого окрузї була вовчківська волость, секретно:

„Нас покликано для заспокоєня країни, для заведеня ладу в селянськім житю, бо в нїм вже розростало ся безладє, неслухняність і чиста анархія,—усе те, сказатиб, море, що в многомятежних филях своїх готово було проглонути не тільки самого дворянина Кузьму Чмеля, а й цїле дворянство, людий культурного стану. Тепер нам доводить ся заспокоювати останні вибухи того моря, і один з них отсе посилаю вам; він попав ся менї, — в образї переписки про море, у ***ській волости, і я відразу догадав ся, якої ваги се справа, хоч вона, через небезпечність часів до 1890 року, була захована в алєгоріях, а через недогадливість волосних та сїльських писарів заплутала ся зовсїм. Тепер, на мою думку, треба наново розібрати цїлу справу (бо вона почала ся до наших часів) і направити її відповідно тому, що відкриеть ся. А в тім — покладаю ся на ваш сьвітлий погляд" і т. д.

Зовсїм не так подивив ся на се той начальник, якому переписка з наведеним секретним листом була переслана.

Він зразу здивував ся; довго перечитував зшиток, не міг зрозуміти, що воно. Потім розсердив ся. Якась потайна злоба явила ся в нього проти дворянина Кузьми Чмеля. Хто він? Про що натякає?

Що се — алєгорія — очевидно. Та мабуть тут розуміеть ся не фантастичне, а дійсне Чорне море, де сей начальник плавав колись в ранзї мічмана. Йому там не пощастило, з нього насьміяли ся, а потім мусїв він кинути морську службу, тай на цїле житє ховати в собі гіркі згадки про свої нещасливі пригоди.

Морська карієра його була розбита. Він приїхав до дому і нудив ся, — аж ось прийшла реформа, щаслива для всїх покривджених дворян: він став земським начальником*). Бачив, яку силу тепер має, як 30.000 людности його округа схиляють голови перед ним, своїм начальником і судією. Се все заспокоїло і втішило його. Він не часто вже тепер згадував оті гіркі пригоди на Чорнім мори. Аж тут ось тая чорна мара знов стала перед ним.

*) З початку земськими начальниками могли бути лиш потомственні дворяни; пізнїйше се відмінило ся.

(Дальше буде).

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Позір хлопці! Позір дівчата!

Дівчата-Січовички гімнастичного тов. Січ ім. Б. Хмельницького в Ню Йорку

— устроюють —

В ЧЕТВЕР, 23. СІЧНЯ 1919 Р.

в Українськім Народнім Домі 217-19 Іст 6-та ул., Ню Йорк,

СІЧОВУ ЗАБАВУ

Початок о годині 8-мій вечером. Вступ для всіх 35 цнт. Гет-чек даром.

Се перша забава по пості. „Січ" завсігди прикладала трудів, щоби нашій молодіжи дати правдиву розривку у вільних хвилях. Сподіваємо ся, що і сим разом прибудете численно і попрете наші заходи. 8-9

Пригадуємо, що місячні збори відбудуть ся в середу, 29. січня. Просить ся всіх членів Січи прибути.

Здорові були!

Товариство „Січ".

ПОЗІР УКРАЇНЦІ В ҐЕРИ, ІНД. І В ОКОЛИЦІ!

Заходом тов. „Просьвіта" в Ґери, Інд., відограють члени Вест Пулманського Клюбу образ з житя українського народа в 3-ох діях

В НЕВОЛІ ТЕМНОТИ

В НЕДІЛЮ, 26. СІЧНЯ 1919 Р.

в Турнер гали, на розі 14-ої і Вашінгтон улиць.

Початок представленя о 7. год. вечер.

ПЕРЕД І ПО ПРЕДСТАВЛЕНЮ БАЛЬ.

Вступ 50 цнт., женщини 35 цнт. 7-8

РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

МУСКІҐОН ГАЙТС, МІШ. Тов. „Просьвіта", від. 131, подає до відома, що річні збори відбудуть ся дня 26. січня б. р., о годині 1-шій пополудни, під ч. 9 Месон булвард. Майть бути порішені отсі справи: 1. Вибір нового уряду, а також справоздане старого уряду за минувший рік. 2. Справа власного льокалю для тов-а „Просьвіта". 3. Вибір комісії до уложеня статута для товариства і другі справи. Українці і Українки з Мускіґон і околиці, котрі не належите до жадної української запомогової орґанізації, прийдіть на сі збори і станьте членами нашого товариства і У. Н. Союза. Не робить ріжниці, в яку партію, або релігію Ви віруєте, то вмирати треба. А щоби по Вашій смерти не остала ся жінка та діти без кавалка хліба тут на чужині, то обовязком кождого є вступити до своєї запомогової орґанізації, якою є У. Н. Союз. Кождий член У. Н. Союза нехай придбає сего місяця по одному новому членови, а тим зробить полекшу і собі і загалови. — І. Здирко, В. Гульчій, Д. Дрозд.

Читайте українські книжки і газети, бо часте читанє веде до просьвіти, а просьвіта — се сила. — Пишіть по цінник книжок до друкарні „Свобода".

В ПОЛЬЩІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on January 20, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

Німці організують проти Поляків дві армії.

БЕРЛИН, 17. січня. — Німецьке правительство організує дві арміі в цілі протиділаня наступови польських війск.

В західній Прусії обійме команду над німецькою армією ген. Кваст, а команду над німецькою армією на Шлеску обійме генерал Войрш.

В Кенігсбергу організуєть ся армія добровольців, яка має на ціли боронити границь східної Прусії перед большевиками і Поляками.

Чеські війска в силі 500.000 людий находять ся на німецькій границі і грозять кождої хвилі наступом на польські території. Польські війска в силі 18 дивізий приготовлять ся до наступу на Горішний Шлеск.

Полонених Січовиків перевозять до табору коло Кракова.

Краківська часопись „Ґонец Краковскі" з 12. грудня доносить, що до табору полонених у Вадовицях, недалеко Кракова, привезено відділ полонених Українців, складаючий ся зі 70 січових стрільців, одягнених в німецькі мундури.

—o—

Еспанії грозить большевицька революція.

ЛОНДОН, 19. січня. — Останні вісти, одержані з Еспанії, доносять, **що Еспанії грозить кождої хвилі вибух революції.**

Як доносять, революція в Еспанії буде подібна до революції в Портуґалії, яка повалила престол короля Мануїла.

За причинами революції не треба шукати далеко. Симпатії еспанського населеня підчас війни були розділені. Одні симпатизували з аліянтами, другі з Німеччиною. До сього прийшла ще большевицька зараза та домаганя автономії деякими провінціями, як приміром Катальонія.

Еспанське правительство і військові власти роблять приготованя, щоби запобігти революції. Але тимчасом про події в Еспанії цензура перепускає дуже скупі вісти.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

Пошукую свого краяна **ПЕТРА ЗЬОБУ;** походить з села Чернихівці, повіт Збараж, Гал. Має перебувати в Дітройт, Міш. Хто би з краянів о нім знав, або він сам, зволить зголосити ся на понизшу адресу: WASYL SKALECKY, 230 So. 6th St., Steubenville, Ohio. 8-10

Пошукуєсь **ІВАНА ТХОРИКА,** котрий походить з села Хоцен, почта Балигрод, пов. Лісько. Перед роком оставив жінку і одну дитину а жінка його померла оставляючи дитину дівчинку на ласці добрих людий. Хто би о нім знав, зволить повідомити його, або нехай самий зголосить ся по дитину, бо инакше віддасть ся її до сирітського дому. Голоситись треба на адресу: JOHN KOGURA, 207 Tioga Street, Syracuse, N. Y. 8

Пошукую свого мужа **ПЕТРА ПИСЬМЕННОГО,** з села Косова, повіт Чортків. Хто би о нім знав або він сам, прошу зголоситись на адресу: ANNA PYSMENNA, 1014 Bigelow Avenue, Woodhaven, N. Y. 8-19

Пошукую **МАЛАНКУ ПИНДУС,** дочку Гаврила, з Настасова, повіт Тернопіль, в дуже важній справі. Має перебувати в Дітройт, Міш. Хто би о ній знав, або вона сама, прошу зголоситись на адресу: ТОМА ПИНДУС, 1038 Montgomery St., Syracuse, N. Y. 5-7

Пошукую свого батька **ІЛЬКА НАЗАРКА,** з села Любша Восохова, пов. Бібрка. Пів року тому назад перебував в Ню Йорку. Хто би о нім знав або він сам, прошу зголоситись на адресу: JOSEPH KOBRYN, 26 East 23rd St., Bayonne, N. J. 6-8

Пошукую свого шваґра **ДАНИЛА САЛАМАХУ,** з села Володимирці, повіт Жидачів. Має перебувати в Ню Йорку. Хто би знав його адресу або він сам, нехай зголосить ся на адресу: MISS M. STEPANISHIN, Box 430, East Youngstown, Ohio. 6-8

Пошукую **ВАСИЛЯ АНТОНЮКА,** з села Серафинець, пов. Городенка. Хто би о нім знав або він сам, зволить зголоситись на адресу: P. ADAMS, Hotel Statler, R. 1394, Cleveland, O. 6-11

Пошукую своєї краянки **МАРІЇ ОБРУБАНСЬКОЇ,** з села Ніжвяни, повіт Перемишляни. Давнійше перебувала в Ню Йорку. Хто би о ній знав або вона сама, прошу зголоситись на адресу: JUSTYNA SZTOHRYN, 1016 Hibernia St., Milwaukee, Wis. 6-11

Пошукую **АННИ ВІЛЬЧИНСЬКОЇ,** родом з Маркови, пов. Підгайці, в важній справі її сина-жовніра. Хто би про ню знав, або вона сама, нехай зголосить ся на адресу: JOSEPH DIAKIW, 217 E. 4th St., New York, N. Y. 7-8

Пошукую своєї родини: **ВАСИЛЯ, ЮЛИНУ І ГАНУСЬКУ КОЗАЧОК І КСЕНЬКУ І ГАНУСЬКУ МАКСИМІВ.** Всі походять з села Семенів, повіт Теребовля. Я є їх дядьком. Хто би о них знав або вони самі прошу голоситись на адресу: Jurko Maksymiw, 144 Gladstone Street, Winnipeg, Man., Canada 8-9

Пошукую чесної і моральної **ГОСПОДИНІ** до веденя дому і дітий. Голоситись на адресу: M. Salamandra, 1216 R. R. Ave., Olean, N. Y. 8-13

У важній справі пошукую своїх братів, рідного **ФЕДЯ ІЛЬЧИШИН** і тіточного **МИХАЙЛА КУПНИВЕЦЬКОГО** з села Бинова, повіт Яворів. Перед шість роками перебували в Торонто, Онт., Канада. Хто подасть точну адресу, дам пять долярів нагороди. Голоситись на адресу: Stephen Ilchyshyn, 905 Thousand St., Chicago, Ill. 8

Пошукую свого брата **ТИМОФІЯ КАРПЮКА** з села Мурани, повіт Снятин. Перед двома роками перебував в Каліфорнії. Хто би о нім знав, або він сам прошу голоситись на адресу: John Menzak, 1312 — 19th Street., E. Minneapolis, Minn. 8-9

КУПЛЮ ШТОР З ДОБРИМ ПОМЕШКАНЄМ В НОРТГЕМПТОН, ПА. АБО КОПЛЕЙ, ПА. Хто хотів би відпродати, нехай напише до мене: KOWALCZYK PETER, 22 Jefferson St., Yonkers, N. Y. 8-11

ІСПИТОВАНИЙ ДЯК, диригент хору і учитель музики на дуті і смичкові інструмента, пошукує посади. Ласкаві зголошеня прошу слати на адресу: N. ZIOMBRO, 86 Lumpkin Street, Detroit, Hamtramck, Mich. 7-11

Читайте українські книжки і газети, бо часте читане веде до просьвіти, а просьвіта — се сила. — Пишіть по цінник книжок до друкарні „Свободи".

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

В 1918 році в Пенсильванії було 184.844 промислових випадків.

Комісар праці і промислу в Пенсильванії обчисляє, що протягом 1918 року в сім стейті було 184.844 нещасливих случаїв між робітниками по фабриках, копальнях і на зелізницях. З того числа було 3.403 случаї смерти. В порівнаню з минувшими роками випадків в 1918 році було меньше. В 1917 році було 227.880, а в 1916 році було 255.616 нещасливих случаїв. Зате смертність в 1918 році була о 333 случаїв більша від смертности в 1917 році, а о 733 случаїв більша ніж в 1916 році. Се дасть ся пояснити хиба сим, що в 1918 році було кілька катастроф у фабриках амуніції, підчас чого згинуло велике число робітників.

Відшкодоване, виплачене за ушкодженя, виносить: за утрату руки (262 случаїв) 399.413 долярів; за утрату рамени (70 случаїв) 136.756 долярів; за утрату стопи (154 случаїв) 212.187 долярів; за утрату ноги (105 случаїв) 202.636 долярів; за утрату ока (699 случаїв) 837.113 долярів. Загально в 1918 році виплачено за ушкодженя або утрачення деяких частий тіла 10,036.712 долярів; в 1917 році виплачено загалом 7,161.094 доляри, а в 1916 році 4,224.875 долярів. Протягом 1918 року виплачено родинам по убитих робітниках 6,778.830 долярів. Пересічно плачено за утрату: руки $1.500; рамени $1.000; стопи $1.350; ноги $2.000; ока $1.250.

Кампанія за забороною куреня.

Прихильники прогібіції, побідивши в цілій державі, не вдоволяють ся лише забороною виробу і уживаня острих напитків, але починають вже нову кампанію, іменно, щоби заборонити продукцію і уживаня тютюну.

Крав у богатих, давав бідним.

В Ню Йорку арештували минувшої суботи 29-літного Еспанція Маріяна Де Майо, який признав ся, що у спілці з Чарлсом Енґельом обікрав понад 100 богачів, які мешкають при Ріверсайд Драйв, в західній части Ню Йорку. Де Майо розказував на поліції, яким способом він переводив крадіжи. Він знав числа телефонів майже усіх богачів. У відповідну хвилю він телефонував до котрогонебудь богача і коли діставав від телефоністки відповідь, що на дзвонене ніхто не відповідає, він заїздив автомобілем під того дому. Шофер сидів у автомобілі і держав ся на поготівлю, а Де Майо або Енґель ішов красти. Забирав усьо, що лише міг: гроші, дорогоцінности, вартісні папери і одіж. Дорогоцінности і вартісні папери вони продавали; коли ж вартісних паперів не могли зужиткувати, то відсилали їх почтою назад властителеви. Одежі не продавали нікому, лише забирали на автомобіль та везли в найбіднійші дільниці міста і там роздавали бідним. Знали їх дуже добре біді мешканці округа Гарлем, які все з великою нетерпеливостю очікували їх.

Вистава „Тернового Вінка".

Не хочеть ся, але совість вимагає сказати правду, що Українці в Америці самі псують і паскудять свою театральну штуку. Кождого разу, прийшовши домів після театрального представленя, чуєш ся обідженим і лаєш себе за страчене марно часу. А другим разом знов ідеш на представлене... Ідеш, бо хочеть ся їти. Нарешті привикаєш до глуму театральної штуки, як привикає собака до патика. А час би вже Українцям ставити представленя так артистичнo і натурально, як 12. січня була виставлена драма „Терновий Вінок" в Українськім Народнім Домі в Ню Йорку. Чом одинокий чоловік міг знайти такі гарні сили до свого представленя а ціле товариство не може? Правда, добрі артисти просять заплати. То чом же їм не заплатити, коли їх гра притягає на представленя таку силу народа? Краще стратити на представлене, скажім, 200 долярів, а мати збору 300 долярів, ніж стратити 25 долярів, а зібрати 50 долярів. На представлене драми „Терновий Вінок" прибуло стільки людий, що аж годі було їх вмістити в салі. Правда, се сама штука є надзвичайно гарна, натуральна і сьміла. Хто бачив сю драму, той знає, яку користь він дістав і яким задоволеним він став ся. Честь і слава тим артистам, котрі показали людям таку артистичну і захоплюючу гру. Серед них найбільше виділялись: п. Сиротенко, п. Вірин, панна Іваночківна, панна Грещуківна і п. Водяний (особливо пяним віходом в 4-тій дії). Шкода тільки, що не всі з публики могли розуміти московську мову, в котрій написана його роля.

Присутний.

65-літна вийшла заміж за 24-літного.

Гелен Грент у Северен Н. Дж., вдова по богатім банкирі, вийшла заміж за Віліяма Томбса з Ровей, Н. Дж., який через чотири роки був її шофером. Гелен Грент числить тепер 65 літ, а Віліям Томбс 24.

СТАРОКРАЄВІ ВІСТИ.

Перше міністерство Західно-Української Республики.

Склад першого міністерства Західно-Української Республики є слідуючий: **др. Кость Левицький** — премієр і міністер фінансів; **др. Льонгин Цегельський** — віцепремієр і міністер внутрішних справ; **др. Василь Панейко** — міністер заграничних справ; **Дмитро Вітовський** — міністер війни; **проф. Олександер Барвінський** — міністер просьвіти; **др. Сидір Голубович** — міністер справедливости; **др. Степан Баран** — міністер рільництва; **др. Макух (?)** міністер поживи; **Мирон (?)** — міністер зелізниць; **Іван Литвинович** — міністер торговлі і промислу; **О. Пісецький** — міністер почт і телеграфів; **Степан Чарнецький** — міністер праці; **полковник Степанів** — командант усіх військ. — Зазначити тут треба, що се вже друге з ряду українське правительство в Галичині. Коли українські землі творили так звану Галицьку Державу, премієром був проф. Юліян Романчук, а міністром заграничних справ др. Кость Левицький. „Галицька Держава" — се була перша назва українських земель Австро-Угорщини, а теперішна назва сих земель є „Західно-Українська Република".

Адміністрація в Галичині.

„Ілюстровани Курер Цодзенни" (з 18. падолиста) подає подрібні відомости з східній Галичині. Українська Народна Рада вислала до всіх повітів своїх комісарів з титулами отаманів, аби перебрали сейчас в свої руки адміністрацію. Жандармерію і поліцію розоружено і заступлено її старими українськими жовнірами. Суди і податкові уряди дістали позволене продовжувати свою діяльність. Всі банки і урядові каси заняли нові власти. Атамани проголосили загальну мобілізацію мущин від 17. до 35 року житя. Жовніри, вислані вюювати до Львова, дістають по 30 і 40 корон денно і мають приобіцяних кождий по два гектари (около 4 морги) землі.

Автономія Полякам.

Як доносить „Нова Реформа", голова Ради Галицької Держави, др. Кость Левицький, в такий спосіб представляє полагодженє відносин між Українцями і Поляками в Галичині: Українці є приготовані дати Полякам в Галичині національну і культурну автономію. Львів пропонують проголосити свобідним містом, під условем, що Поляки признають автономію українським меньшостям в Польщі.

Ернест Брайтер членом Укр. Народної Ради.

„Нае Цірхер Цайтунг" (з 26. падолиста) подає вістку, що посол Ернест Брайтер, один з польських послів до віденського парляменту, вступив до Української Народньої Ради яко представник польської меньшости в Галицькій Державі. Посол Райцес представляє в тійсамій Раді жидівське населення...

ЖИТЕ ПІСЛЯ ПРИРОДИ.
(Проф. Михайло Грушевський).

Думаю, що в будучности культура чоловіка перестане бути культом ножа, і людина, розвиваючи в собі інстинкти гармонії, краси і щастя, не буде змушена бути для того сьвіта, що її окружає, немилосердним руїнником, убийником, нищителем. Колись зявта буде з головою ся роля, вложена на нього його натуральними потребами. Адже вся людська культура конець-кінцем остає ся одною неустанною боротьбою з „натуральним" звірем, який сидить в чоловіці. Стара рецепта: „жити відповідно до природи", так часто повторювана і в наших часах — належить до найбільше бездумних, неможливих і небезпечних рецепт, до тих нечислених недорічностий, які з такою поважною міною висловлюють ся і по нинішний день яко найвисша мудрість житя.

Beatrice Fairfax.

ПРИРЕЧЕНЄ.
(З анґлійського переклала Марія Скоттій).

Я деколи дивую ся, чому так мало ціниеть ся про приреченє. А приреченє для особи, яка приміром обіцяла женити ся, уважає ся не лише чесното, але її достойностію і честию. Недодержанє приреченя уважає ся деколи злочином і за се суди остро карають. Бо зложити комусь приреченє жените ся і вічної любови, а відтак не додержати сього, є так злочинним, як хтонебудь може собі увидіти.

Я сама вірю, що приреченє яко чесното є чимсь великим. І я незвичайно симпатизую з отсею паннночкою, яка прислала мені на сю тему такий лист: „Я числю тепер 19 літ і є заручена з мущиною, який є старший від мене о три роки. Я знаю його через ціле моє житє, і знаю, що я любила його колись, але тепер не люблю його. Але сього я ніколи йому не зрадила, бо бояла ся звихнути його серце, знаючи, що він мене дуже кохає. Я не інтересую ся ним і його листи не роблять на мене жадного враженя. А коли його нема при мені, я навіть не думаю про нього. Думаю, що я зробила би йому велику кривду, колиб вийшла заміж за нього з таким чутем у моїм серци. Але я досі не мало відваги сказати йому про се. Тому я була би дуже вдячна, колиб Ви могли порадити мені, що з тим робити".

Ся молода дівчина має щирість і відвагу признати ся, що вона находить ся в прикрім положеню. Вона розуміє, що находить ся на небезпечній дорозі — небезпечній для неї і її любчика, але їй бракує „відваги", як вона каже, поступити після свого розуму.

Можна дорозуміти ся, чого вона боїть ся. Вона боїть ся того, що про неї будуть говорити люди. Вони будуть звати її зрадливою або немилосердною. А се буде її боліти. А маючи лише 19 літ, вона не хоче повірити, що люди не є раціональні. Вона боїть ся родинного неговоданя. Родичі є дуже гнівними тоді, коли один член родини не годить ся з тим, з чим погодили ся всі прочі. Вкінци вона боїть ся, як сама каже, „звихнути його серце". Вона остаточно не хоче спричинити біль серцю свого вірного любчика. Вона розуміє, як важко є дивитись на стражданя особи, знаючи, що хтось є за се відвічальним.

Уявивши собі прикрости, які стрічають сю молоду дівчину, я хочу порадити їй се, що без сумніву є її повинностію супроти себе і свого любчика.

Шлюбувати мущину, которо вона не лише не любить, але й відносить ся до нього безінтересовно, означало би, як вона каже, велику кривду для нього. Ніщо, лише любов осьвячує супруже. Для неї оставляєть ся лише один вихід: сказати свому любчикови правду.

Родичі мусять її оправдати. А що про се будуть говорити приятелі і сусіди — байдуже. Від „звихненого" серця любовник не умре. Він повинен орієнтувати ся в ситуації. Я бажалаб, щоби усі зрозуміли, що лише обопільна любов осьвячує двоє людий в супружу.

Не шлюбуй мущину тому, що ти знаєш його ціле своє житє, або тому, що родичам він сподобав ся, або тому, що він сердечно відносить ся до тебе, або тому, що думаєш, що він тебе любить. Не віддавай ся для вигоди. Віддавай ся тому, що ти знаєш, що любов означає, і тому, що маєш достаточні причини вірити, що мущина, з котрим ти любиш ся, є гідний любови. Справи серця треба самій рішати. І власне тому, що ти мусиш рішати їх сама, тому мусиш бути дуже уважною і рішати їх поволи. Все чекай і розважай. Уважай не лише на те, що ти любиш, але також чи ти є мудро любиш.

І в таких условіях і приреченє буде сьвятим.

Зрозумій усі свої помилки, приймн за них усі догани, а скарби свого серця заховай для мущини, котрого ти колись будеш дійсно любити.

ДІТРОЙТ, МІШ.

В сій місцевости основало ся нове товариство, до якого вступило вже 9 членів. Збори сего товариства відбувають ся під ч. 1022 Гомдер улиці. Се товариство зістало зорґанізоване Іваном Королевичем. Предсідателем вибрано: Ів. Королевича, секретарем Юрка Сороку а касиром Михайла Пономарева.